

Bosettinga i Bårdsundet

Allerede i år 1800 bodde det ifølge Hol bygdebok en mann som hette *Peder Andersen* i Bårsund. Mer nevnes ikke om ham.

I 1859 fikk *Markus Østensen* papir på at han kunne drive husmannsplassen Bårsund som da hørte inn under Ure. Markus var såkalt «uekte» født på Ballstad i 1819. Mora hette Ane og var fra Henningsvær og faren var Østen Jacobsen, han også fra Henningsvær. Sannsynligvis vaks Markus opp i området Petvik-Ramsvik-Ure. Ane var lenge tjenestejente i Petvik. Og vi vet at Markus som 12-åring ble vaksinert mot kopper i Ramsvik.

Folk...

I 1865 – seks år senere – var det ei folketelling. Da var Markus som 45-åring godt etablert i Bårsund. Hans kone var 35 år og de hadde fire sønner på 14, 11, 9 og 5 år. I tillegg hadde han to drenger, en tjenestejente, svigermor på 77 og han fikk også plass for en fisker på 30 år fra Våge i Gudbrandsdalen. De bodde altså 10 mennesker i samme hus her.

...og fe

Ikke bare folk men også fe ble talt ved folketellinga. Markus hadde gårdsdrift i Bårsund: 1 ku, 14 sauer, 15 geiter og 1 gris. Hvor fikk de foret fra? De utnyttet fjellslåtta og skar tang fra fjæra. Her var nok noen potetland mellom bergrabbene. Gjødselet til potetlandene måtte bæres i sekk på ryggen i det ulendte terrenget. Hele Bårsund er vendt mot solsiden og skjermet for vind fra nord. Våren kommer tidlig. Vegetasjonen er frodig selv med lite jord. Det meste av transport gikk til havs men det går en god sti over til Ure som kunne brukes om det var dårlig vær. Noen gikk nok på jobb langs denne stien, andre gikk på frierfötter.

Det var ei ny folketelling i 1875 og da har Markus, som nå er 55 år, blitt gift på nytt med Ovidia og de to har barn på tre og to år i tillegg til de to yngste fra forrige ekteskap. De to eldste som nå var 21 og 24 hadde nok flyttet ut for lenge sida. Det bodde da 9 mennesker i Bårsund. Buskapen er redusert til 1 ku, 10 sauer, 5 geiter og 1 gris. Så slapp de å klatre så mye med ljaen i fjellsidene.

Fiske

Nærheten til sjøen var nok det viktigste, her trengte de ikke å ro langt for å nå fiskeplassene. Det var fine forhold for skreifiske innenfor Brandsholmbøen og her er mange gode fiskeplasser rundt skallene i nærheten. På sommeren drev de laksefiske med nøter. Seifiske på sommeren og sensommeren med søkk-not. Her skal være ei uthuling i berget som har blitt brukt som barkekar.

De var nok vant til tøffe forhold i Bårsund. Odin Markussen var sønn til Markus Østensen. Vi vet at båten hans om høsten i 1890 ble brukket ned av en sjø utenfor Bårsund. En mann forsvant med en gang men Odin og hans sønn kom seg opp på hvelvet. To brødre fra Voie kom seilende forbi i fembøringen og berget dem av hvelvet. De fikk også båten inn i smulere farvann ved Bårsund. Kona til Odin sto på land og så på at de ble berget.

Skolegang

Ungene i Bårsund gikk på skole i Petvik. De måtte da i båt til Mortsund og deretter gikk de en gangsti til Petvik. Enkelte ganger var det nødvendig å innkvartere ungene hos kjenninger i Petvik sånn at de skulle få mest mulig utbytte av skolegangen.

Når de ikke kunne komme seg inn eller ut med båtene i vika mot sør pga for mye sjø, kunne det hende at de dro båtene over mot Fallsvika. Da måtte de være raske på labben så ikke dragsuget dro båten ut igjen.

Bårsunds storhetstid

I 1991 har Odin Markussen overtatt plassen Bårsund etter sin far. Han var produktiv og fikk både barn, svigerbarn og barnebarn. Det er trolig at det bodde 6-7 familier med til sammen rundt 40 mennesker i Bårsund. Her er tufter etter tre beboelseshus. Det går ei historie om en som ble uforliket med naboen og flyttet huset opp i bergrabbene for å slippe å ha så mye med naboen å gjøre.

Fraflytting

De motorskøytene tok over for åtringer og fembøringer, var det ikke forhold i Bårsund og folket flyttet herfra. Vi vet at Odin Odinsen (nå kalt Gammel-Odin siden han hadde et barn og to barnebarn oppkalt etter seg) flyttet til Brandsholmen i 1918. Utover 1920-årene flyttet samtlige fra Bårsund, de siste i 1928.

Opplysningene er hentet fra årboka Lofotr år 2000 og er samlet av Eivind Bolle. Eivind Bolle holdt foredrag i Bårsund på Vestvågøy Historielags ekskursjon dit sommeren 2003.